

Øystre Slidre kommune

Næring og byggesak

Bygginvegen 1989 2940 Heggenes

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Dykkar ref.:

Vår ref.:
NYSARN - 19/44

Arkiv:
L32, &13

Vår dato:
04.01.2019

Høyringsvar om endringar i stadnamnlova

Øystre Slidre kommune har motteke høyringsbrev av 18. oktober 2018 der Kulturdepartementet ber om innspel til forslag om endringar i lov 18. mai 1990 nr. 11 om stadnamn.

Vi støttar det overordna formålet som går fram av alternativ 1: at kommunane får større innverknad i stadnamnsaker i sitt område. Vi er òg samde i prinsippet som er skissert under alternativ 2, at skrivemåten som er vedteken i Kartverket for eit namn på ein primærfunksjon, ikkje automatisk blir førande for kva skrivemåtar kommunane vedtek i namn dei rår over.

Nedanfor går vi nærare inn på ein del av forslaga i høyringsnotatet.

Kommentarar til alternativ 1

Endring i § 1 Formål og verkeområde

I dag står det i § 1: «Lova skal sikre omsynet til samiske og kvenske stadnamn i samsvar med nasjonalt lovverk og internasjonale avtalar og konvensjonar.» Departementet føreslår at det ikkje berre skal gjelde samiske og kvenske stadnamn, men også norske stadnamn.

Øystre Slidre kommune meiner det er viktig at også norske stadnamn blir sikra av denne lovformuleringa. Endringa understrekar at stadnamnlova er ei kulturminnelov og ei språklav som skal fremja både norske, samiske og kvenske stadnamn.

Forslag til mindre streng praktisering av § 3 Namnevern

I § 3 Namnevern, andre ledd står det: «Eit nedervd stadnamn kan berre bytast ut med eit anna namn som har tradisjon som namn på namneobjektet. Unntak kan gjerast dersom særlege grunnar talar for det.» Det er ikkje føreslått endringar i lova, men det blir klargjort i førearbeida kva som er meint med «særlege grunnar», og formålet er at dette unntaket skal praktiserast mindre strengt enn i dag.

Øystre Slidre kommune meiner at det også i framtida bør vera vanskeleg å skifte ut eit nedervt stadnamn med eit anna namn. Derfor meiner vi at paragrafen bør praktiserast strengt også i framtida, slik at nedervde stadnamn har eit sterkt vern.

Dersom «særlege grunnar» i framtida blir tolka slik at kommunane står friare til å skifte ut nedervde stadnamn, er det viktig at stadnamntenesta kjem inn med grundig rådgiving før det blir gjort endeleg vedtak. Vi er likevel samde i at denotasjonsendringar (t.d. at eit namn blir overført frå éin stad til ein annan) kan vera ein «særleg grunn» til namneendring.

Styrking av § 4 Reglar om skrivemåten

Det er forslag om å flytte denne setninga frå forskrifta og inn i § 4 i lova: «Har skrivemåten vore lenge i bruk og er vel kjend og innarbeidd, kan ein fråvike gjeldande rettskriving og rettskrivingsprinsipp.» Formålet er å gi eit signal om at ein kan fråvike gjeldande rettskriving i større grad enn det som har vore vanleg før.

Dette forslaget har to sider: På den eine sida opnar det for talemålsnære former. På den andre sida opnar det for at somme tek i bruk danske skrivemåtar som i si tid vart nedskrivne av danske embetsmenn, og som somme ser på som meir «opphavlege» enn former som blir skrivne etter dagens rettskriving.

Øystre Slidre kommune meiner at det er svært ønskjeleg å opne for meir talemålsnære skrivemåtar av stadnamn, fordi det kan vera ein måte å ta vare på dialektuttalen av stadnamn, ein uttale som er trua mange stader. Vi er derfor glade for at dei nye særreglane om skrivemåten av stadnamn opnar for fleire dialektale særtrekk som vi synest det er viktig å ta vare på. Men særreglane dekkjer likevel ikkje alle formene som er viktige for oss. I høringsinnspelet føreslo vi at det skulle vera mogleg å bruke -in i bestemt form av svake hankjønnsord (bakkin) og ø for norrøn ø og gammal kort o (høvda,øddin).

Det er ikkje eit poeng for oss å skrive alle lydar så dialektnært som råd, men vi ønskjer å kunna reflektere hovuddrag som bøyingsendingar og lyden ø. Eitt døme på kor viktig denne ø-en er i valdrestalemålet, er namna på bygdene Vølbu og Røgne i Øystre Slidre. Fordi skrivemåtane Volbu og Rogne har vore brukt gjennom lang tid, blant anna på offisielle kart, har talemålet endra seg til Volbu og Rogne. Ø-lyden er eit særtrekk ved talemålet i Valdres (og fleire andre område) som vi meiner det er svært viktig å ta vare på. For å ha denne moglegheita støttar vi forslaget om at kommunane sjølve skal kunna vedta vegnamn med ein skrivemåte som er nær opp til talemålet, jf. alternativ 2.

Tillegg i ny § 7 Avgjerder

Departementet føreslår eit tillegg i ny § 7 Avgjerder, der det blir lovfesta kven som kan velja namn. Etter forslaget vel kommunane sjølv namn på dei namneobjekta der dei vedtek skrivemåten, jf. § 5 andre ledd.

Øystre Slidre kommune meiner det er bra at det blir presisert i lova at det er kommunane som vel namn på dei namneobjekta der dei vedtek skrivemåten.

Ny § 8 (før § 6) Kunngjering og høyring

Departementet føreslår at kommunen skal ha ansvar for å kunngjera lokalt at det er reist namnesak, også når andre enn kommunen har reist saka. Dessutan føreslår departementet at Kartverket får lovfesta uttalerett når kommunen eller fylkeskommunen skal gjera vedtak i ei namnesak.

Øystre Slidre kommune ser at det er mest formålstenleg å la kommunen ha ansvar for høyringar lokalt, fordi det er kommunen som kjenner til eigarar, organisasjonar og andre som bør orienterast om høyringa. Vi har såleis ingen merknad til denne paragrafen, som stadfestar det som er gjeldande praksis. Vi har heller ingen innvendingar mot at Kartverket får lovfesta uttalerett.

Ny § 9 Tilråding

Departementet føreslår eit tillegg til ny § 9 som pålegg stadnamntenesta å gi vedtaksorganet tilråding om namnevern.

Øystre Slidre kommune meiner det er verdifullt for kommunane å få tilråding frå Stadnamntenesta når det gjeld skrivemåten av stadnamn, fordi mange kommunar manglar kompetanse på namn, namneskikk og skrivemåte. Også dersom kommunen vel å bruke dialektnær skrivemåte av vegnamno.a., er det nyttig å få Språkrådet sin kunnskap om kva namn kjem av, og

andre faglege moment.

Ny § 12 (før § 10) Klage

Departementet føreslår at klageinstansen for klage på manglande bruk eller feilbruk av stadnamn blir endra frå «overordna departement» til «det organet som er nærast overordna det organet som klagen gjeld». For kommunane blir klageinstansen Fylkesmannen.

Øystre Slidre kommune har ingen merknad til at Fylkesmannen blir klageinstans for klager som Gjeld feil bruk og manglande bruk av vedtekne stadnamn når det gjeld kommunale eller fylkeskommunale organ.

Endring i ny § 13 (før § 11) Stadnamntenesta

I dag er landet delt inn i fire norske stadnamnområde, og dei åtte stadnamnkonsulentane er knytte til fire ulike universitetsmiljø. Departementet føreslår at stadnamntenesta, som i dag berre er administrativt tilknytt Språkrådet, blir ein del av Språkrådet. Etter omlegginga i 2005 har Språkrådet som sitt samfunnsoppdrag å styrkje norsk språk. Vidare føreslår departementet at stadnamntenesta skal gi tilråding om «fastsetjing av namn, namneskikk og namnsetjing».

Øystre Slidre kommune meiner det er bra å styrkje den statlege rådgivinga om norsk språk ved å samle rådgivarane i Språkrådet. Det gir eit større fagmiljø, særleg no når namnekompetansen ved universiteta blir nedbygd. Dessutan blir det ei meir einskapleg praktisering av stadnamnlova. Vi har heller ikkje innvendingar mot at stadnamntenesta skal gi råd i samband med fastsetjing av namn.

Redaksjonelle endringar

Departementet har gjort ein del redaksjonelle endringar i lova for å gjera henne meir tilgjengeleg, og ber om tilbakemelding om det frå høringsinstansane.

Øystre Slidre kommune meiner at dei redaksjonelle endringane gjer det lettare å orientere seg i lova, og at innhaldet i føresegnene kjem betre fram.

Kommentarar til alternativ 2

Alternativ 2 omfattar alle endringsforslaga i alternativ 1, og dessutan eit forslag om at kommunane i større grad enn i dag får gjennomslag for sine ønske om skrivemåten av stadnamn. Departementet føreslår at § 4 andre ledd berre skal gjelde namn som Kartverket og fylkeskommunane gjer vedtak om. I dag skal kommunane i utgangspunktet følgje den skrivemåten som statlege myndigheiter har brukt, når kommunane skal gjera vedtak om vegnamn og liknande.

Øystre Slidre kommune støttar forslaget om at kommunane i større grad enn i dag får Gjennomslag for sine ønske om skrivemåten av stadnamn, og går inn for endringsforslaget i alternativ 2. Etter fordelinga i stadnamnlova vedtek kommunane stort sett berre namn på sekundære namneobjekt, det vil seia namn som er avleidde av eldre namn – primære namnedanningar. Etter dagens reglar må kommunen også rette seg etter den skrivemåten av namna som Kartverket har fastsett.

Vi kan ikkje sjå at det er eit problem med parallelle skriveformer på same namn.

Når det gjeld skrivemåte på gardsnamn, so meiner vi at det må vere eigaren av garden som skal ha siste ordet, slik som dagens lov legg opp til. Vi hadde ein gjennomgang i stadnamnemnda for ein del år sidan der vi prøvde å setje opp reglar for kva for skrivemåtar vi ville ha for stadnamn i vår kommune. Når det gjalt andre namn enn gardsnamn vart vi fort einige om korleis det burde vere, med for eksempel former som «..øddin», «..høvda», «..tjednet» og so vidare. Men når vi kom til gardsnamna, so var det straks mykje verre. Vi måtte gi opp dette ganske fort, då det viste seg

umulig å få til like skrivereglar for disse namna.

Vår konklusjon på dette er at når det blir so vanskeleg å få til like skrivereglar på disse namna, er det eigaren som er nærast til å bestemme.

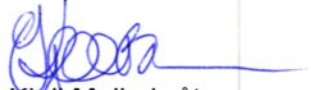
Vi meiner at namnet med skrivemåten på dette er eigarens eigedom.

Kommunane sit med mykje lokal kunnskap om lokalt talemål, og vi trur at dei fleste kommunar kjem til å bruke høvet til å skrive namn meir talemålsnært, med stor respekt for eigen tradisjon. Samtidig kan det gi oss ein rik og interessant namneflora som får folk til å tenkje meir over kva vegnamn og andre stadnamn eigentleg betyr.

Vi meiner likevel at det er verdifullt for kommunane å få råd frå stadnamntenesta i namnesaker som kommunane rår over.

Ein ekstra fordel ved å la kommunane ha endeleg rett til å avgjera skrivemåten av vegnamn og namn på grender, tettstader o.l., er at det blir mykje mindre byråkrati. I dag er det ein stor runddans etter at eit namn er føreslått, med høyring lokalt og i Språkrådet. Har Språkrådet merknader, sender dei saka til Kartverket, som så reiser namnesak dersom kommunen vedtek ein skrivemåte som ikkje er avleidd av namnet i primærfunksjonen. Dermed kan det ta både vinter og vår ein og fleire gonger før eit vegnamn blir bestemt og namneskiltet kan setjast opp.

Med helsing

Kjell Melbybråten
Ordførar